

e-Book

จัดทำโดย นักวิชาการเตรียมสอบข้าราชการ

คู่มือเตรียมสอบ

นักสังคมสงเคราะห์ ปฏิบัติการ

(กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

รายละเอียดประกอบด้วย

- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- พรบ.ศาลเยาวชนและครอบครัว
- ความรู้เกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
- ความรู้ด้านสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
- ความรู้ด้านแก้ไขเด็กกระทำผิด
- ความรู้ด้านอาชญาวิทยา

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สั่งซื้อได้ที่

www.SheetRam.com

Ins.02-7230950, 02-5141422

085-9679080, 085-9993722, 085-9993740

259.-

ขอบเขตเนื้อหา

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	4
ภารกิจ	6
ค่านิยมร่วม	7
สัญลักษณ์	7
วิสัยทัศน์	8
พันธกิจ	8
โครงสร้าง	8
กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในอาเซียน	9
พรบ.ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีแรงงานและครอบครัว พ.ศ. 2553	35
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	97
ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่นทั่วไป	153
ความรู้ด้านสังคมสงเคราะห์ศาสตร์	177
ความรู้ด้านสังคมสงเคราะห์ในการแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด	184
ความรู้ด้านอาชญาวิทยา และการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	211
ความรู้ด้านกฎหมายคุ้มครองเด็ก	217
แนวข้อสอบ พรบ.ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ	247
แนวข้อสอบ พรบ.คุ้มครองเด็ก	263
แนวข้อสอบ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก	284

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ในสมัยที่ยังใช้กฎหมายลักษณะ อาญา ร.ศ. 127 การปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำความผิดตามกฎหมาย ศาลได้แต่พิเคราะห์ถึงความรู้สึกผิดชอบของเด็กประกอบกับลักษณะ ของความผิดที่เด็กได้กระทำลง แล้วกำหนดโทษไปตามความเหมาะสมกับความผิด และความรู้สึกรับผิดชอบของเด็ก ส่วนการควบคุมเด็กที่กระทำความผิด ในปี พ.ศ. 2450 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนดัดสันดานขึ้นที่เกาะสีชัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยให้อยู่ในความดูแลของกรมตำรวจ โรงเรียนดังกล่าวเป็นสถานที่ควบคุมเด็กที่กระทำความผิดซึ่งมีอายุระหว่าง 10 - 16 ปี ไว้ให้การแก้ไขเปลี่ยนแปลงอุปนิสัย ส่วนที่เสียหายและปลูกฝังนิสัยที่ดี ต่อมาได้โอนกิจการโรงเรียนดัดสันดานให้อยู่ ในการดูแลของกรมราชทัณฑ์

ในปี พ.ศ. 2478 ได้ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา โดยมีบทบัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งให้เด็กที่มีอายุในเขตบังคับ (อายุไม่ครบ 15 ปี) ที่ไม่ได้ไปเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพ และต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ. 2479 ขึ้นใช้บังคับ โดยได้มีบทบัญญัติวางวิธีปฏิบัติต่อนักโทษและต่อเด็กที่ต้องคำพิพากษาให้ หนัก ไปในทางฝึกอบรม ไม่ใช่การทำโทษเช่นแต่ก่อน กรมราชทัณฑ์จึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพ สำหรับเด็กที่กระทำความผิดที่มีอายุยังไม่ครบ 18 ปี และแยกควบคุมผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ไว้เป็นพิเศษ โดยเปลี่ยนชื่อโรงเรียนดัดสันดานเป็นโรงเรียนฝึกอาชีพ พร้อมกับ ย้ายจากเกาะสีชังมาตั้งอยู่ที่ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนผู้ต้องโทษครั้งแรกที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ได้จัดตั้งเป็นทัศนสถานวัยหนุ่ม ต่อมากรมราชทัณฑ์ ได้โอนกิจการโรงเรียนฝึกอาชีพไปให้กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการตาม พระราชบัญญัติ จัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2501 ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ ได้รับเด็ก ฝึกอบรม ณ เยาวชนสถานบ้านห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ส่วนทัศนสถานวัยหนุ่มยังคงอยู่กับ กรมราชทัณฑ์

พระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน พ.ศ. 2481 ได้มีบทบัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าหน้าที่จัดการกับเด็กนักเรียนและเด็กอนาถาที่ประพฤติตนไม่สมควร แก้วัยและให้ศาลมีอำนาจสั่งถอนอำนาจปกครองบิดามารดา หรือผู้ปกครองเด็กที่ใช้ อำนาจปกครอง โดยมีขอบเสียบางส่วนหรือทั้งหมดได้ และตั้ง

เจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้ปกครองแทนกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดให้มีสารวัตรนักเรียนออกทำการตรวจตราดูแลความประพฤติของเด็กนักเรียน ในกรุงเทพมหานคร ส่วนกรมประชาสงเคราะห์ได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์เป็นที่ให้การเลี้ยงดูและอบรม ขึ้น เช่น สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน โรงเรียนชาติสงเคราะห์ โรงเรียนประชาสงเคราะห์ วิทยาลัยพิบูลประชาสรรค์ เยาวชนสถานทุ่งมหาเมฆ และเยาวชนสถานบางละมุง จังหวัดชลบุรี

รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของเด็กที่กระทำผิดมาโดยตลอด และเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องยังมีข้อบกพร่องและมีอุปสรรคอยู่หลายประการ ทั้งกฎหมายที่บัญญัติไว้ก็เฉพาะสำหรับการ ปฏิบัติต่อเด็กหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว ส่วนวิธีปฏิบัติต่อเด็กในระหว่างที่ถูกจับกุมและ ระหว่างการพิจารณาคดีไม่มีกฎหมายบัญญัติวิธีการไว้ เด็กจึงได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ใหญ่กระทำ ความผิดซึ่งเป็นการไม่เหมาะสม และมีผลเสียหายแก่เด็ก จึงได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและ เยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 กระทรวงยุติธรรม จึงได้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน กลาง กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 โดยมี ที่ทำการชั่วคราวอยู่ที่อาคารศาลแขวงพระนครใต้ (เดิม) ตำบลตลาดน้อย อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร ส่วนอาคารที่ทำการถาวรได้ก่อสร้างขึ้นในที่ดินราชพัสดุใกล้ ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ด้านถนนราชินี จัดทำสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารดังกล่าว เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2495 เป็นเงินทั้งสิ้น 1,370,000 บาท กำหนดเวลาก่อสร้าง 300 วัน

การเปิดทำการศาลคดีเด็กและเยาวชน กับสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495 นับเป็นการเริ่มต้นแห่งระบบการแก้ไขเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ถูกต้องเหมาะสม โดยแยกปฏิบัติต่อเด็กและ เยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่ ทั้งกฎหมายได้บัญญัติให้มีการสืบเสาะ และพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ภาวะแห่งจิต และสิ่งแวดล้อมทั้งปวงไปพร้อมกับการสอบสวน ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้ศาลได้ทราบถึงสาเหตุแห่งการกระทำผิดก่อน แล้วจึงใช้มาตรการแก้ไขเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการที่เหมาะสมเป็นรายบุคคล ต่อมากระทรวงยุติธรรม ได้เสนอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2507

ภารกิจ

1. พิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน ผู้เยาว์และครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยส่งเสริมการใช้ กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและมาตรการอื่นๆ
2. ดำเนินการด้านคดี ด้านการป้องกัน บำบัด แก้ไข พิ้นฟู พัฒนาและสงเคราะห์และติดตามประเมินผล
3. ประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมและป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
4. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนากฎหมาย รูปแบบและวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน
5. พัฒนาการบริหารจัดการและบุคลากรด้วยระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ค่านิยมร่วม (Unity)

สามัคคี (Unity) มีเมตตา (Kindness) มุ่งมั่น (Effort) พัฒนาเด็กและเยาวชน (Development)

วิสัยทัศน์

เป็นองค์กรมาตรฐานที่เป็นผู้นำด้านการพิทักษ์ผู้เยาว์และคืนเด็กดีสู่สังคม

พันธกิจ

1. พิทักษ์ผู้เยาว์เพื่อสวัสดิภาพและอนาคต
2. ยกระดับคุณภาพการดูแล แก้ไข บำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชน
3. พัฒนาบุคลากรและระบบงานให้มีประสิทธิภาพ

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในอาเซียน

เมื่อเปิดประชาคมอาเซียนแล้วโอกาสที่ประชาชนในกลุ่มประเทศอาเซียนจะมีการเคลื่อนย้ายก็มีสูงขึ้น เด็กและเยาวชนอาจเป็นผู้เคลื่อนย้ายเองหรือติดตามพร้อมผู้เคลื่อนย้าย สิ่งที่จะเกิดตามมา คือ การกระทำผิดกฎระเบียบของประเทศที่เด็กหรือเยาวชนพำนักอยู่

ดังนั้น เพื่อให้คนไทยได้รับรู้ว่า เมื่อเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในประเทศไทยจะมีผลอย่างไร และถ้าไปกระทำความผิดที่ประเทศต่าง ๆ ในประชาคมอาเซียนจะมีผลอย่างไร จึงได้จัดทำเอกสารฉบับนี้ขึ้นเผยแพร่เพื่อให้ผู้มีความสนใจหรือจำเป็นต้องสนใจได้ทราบว่าเด็กหรือเยาวชนจะได้รับผลอย่างไร ประเทศใดมีกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะแล้ว ประเทศใดยังไม่มี อายุขั้นต่ำและขั้นสูงที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนคือเท่าใด โทษที่เด็กและเยาวชนจะได้รับเป็นอย่างไร การหันเหเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดีเล็กน้อยออกจากกระบวนการยุติธรรมปกติประเทศใดทำได้ ประเทศใดทำไม่ได้ การดูแลแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้นประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนทำกันอย่างไร

ประเทศไทย

มีกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ ปัจจุบันใช้พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน คือ ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งได้เปิดการดำเนินการครบทุกจังหวัดแล้ว

ระหว่างสอบสวนหรือการพิจารณาคดี เด็กและเยาวชนอาจได้รับการปล่อยชั่วคราวหรือถูกควบคุมตัวในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และหากศาลพิพากษาให้การฝึกอบรมก็จะได้รับการฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

การนับอายุเด็กและเยาวชนกฎหมายกำหนดให้นับในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น อายุขั้นต่ำที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม คือ เกินกว่า 10 ปี ถ้ายังไม่เกิน 10 ปี ไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแต่จะได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก

อายุขั้นสูงที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน คือ ยังไม่ถึง 18 ปี และหากครบ 18 ปีบริบูรณ์แล้วในวันกระทำความผิด ต้องถูกดำเนินคดีในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา

ในความผิดเล็กน้อยที่มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินห้าปี และผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาแล้ว เห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง อาจได้รับการพิจารณาให้ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

Convention on the Rights of the Child

สรุปความเป็นมาของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเริ่มต้นมาจากการคำนึงถึงหลักสำคัญ 5 ประการ คือสิทธิพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สำหรับเรื่องสวัสดิภาพ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กที่กำหนดไว้ในปฏิญญาเจนีวา ในปี พ.ศ. 2466(ค.ศ.1923) โดย “สหภาพกองทุนช่วยเหลือเด็กระหว่างประเทศ” เป็นความพยายามครั้งแรกที่จะรวบรวมเงื่อนไขต่างๆ เกี่ยวกับสิทธิเด็กไว้ภายใต้เอกสารฉบับเดียวกัน และต่อมาได้รับการทบทวนและเพิ่มเติมในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเมื่อปี พ.ศ. 2491 (ค.ศ.1948) ซึ่งได้กลายมาเป็นพื้นฐานของข้อความทั้งสิบข้อในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งสมัชชาใหญ่องค์การสหประชาชาติ ได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2502 (ค.ศ.1959)

ความจำเป็นต้องมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นส่วนสำคัญของสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นสิทธิที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2491 และกติกาสากลต่างๆ รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่มีผลบังคับทางกฎหมาย เพื่อก่อให้มีการเสริมสร้างและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง ดังนั้น การพิทักษ์สิทธิเด็กก็ควรจะต้องอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายที่แน่นอนเป็นที่ยอมรับโดยทัดเทียมกันด้วยภูมิหลังดังกล่าวนี้เอง ประเทศโปแลนด์จึงได้เสนอให้มีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขึ้นก่อนปีเด็กสากล (พ.ศ. 2522) ซึ่งความคิดริเริ่มนี้เป็นโอกาสและแรงผลักดันให้มีการตั้งคำนิยามที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสำหรับเด็ก ตลอดจนนำเอาข้อมูลที่มีอยู่แล้วมาปรับรวมเข้าด้วยกัน และลดช่องโหว่ที่มีอยู่ในข้อความต่างๆ แล้วมีการประเมินผลโดยละเอียด เพื่อนำไปบรรจุไว้ในเอกสารระหว่างประเทศเพียงฉบับเดียวที่จะมีผลบังคับใช้ทางกฎหมายได้ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจัดทำขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติหลังจากที่ประเทศโปแลนด์นำเสนอร่างอนุสัญญาเมื่อปี 2521 โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้พิจารณาทบทวนอย่างละเอียด และได้ตั้งคณะทำงานร่างอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศสมาชิกของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน 43 ประเทศ ผู้แทนจากประเทศอื่น ๆ ที่เป็นภาคีองค์การสหประชาชาติอาจจะเข้าร่วมประชุมด้วยในฐานะ “ผู้สังเกตการณ์” และอาจมีส่วนร่วมในการอภิปรายได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้แล้วองค์การระหว่างประเทศและองค์กรเอกชน ซึ่งมีการติดต่อปรึกษางานกับคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ ก็อาจจะส่งผู้แทน

เข้าร่วมประชุมได้ด้วย ทั้งนี้ผู้แทนจากองค์กรเอกชนได้รับความยินยอมให้เข้าร่วมด้วยอย่างเต็มที่ในการหารือเรื่องอนุสัญญาฉบับนี้ อนึ่ง การประชุมต่าง ๆ ของคณะทำงานเปิดให้สาธารณชนได้รับรู้ด้วย

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้ผ่านการพิจารณาของคณะทำงานขององค์การสหประชาชาติ และได้รับการรับรองจากประเทศต่าง ๆ ในการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติในเดือนพฤศจิกายน 2532 สาเหตุสำคัญของการเลือกเอาปี 2532 เพราะเป็นโอกาสครบรอบปีที่ 10 ของปีเด็กสากลและครบรอบปีที่ 10 ของการเริ่มกระบวนการร่างอนุสัญญา นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสครบรอบปีที่ 30 ของการประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กอีกด้วย

สาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาฉบับนี้มี 54 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เริ่มจากข้อที่ 1 ถึง ข้อที่ 41 เป็นข้อที่ว่าด้วยหลักการและเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ที่เด็กพึงได้รับ

ส่วนที่ 2 เริ่มจากข้อที่ 42 ถึงข้อที่ 45 เป็นข้อที่กำหนดเป็นหลักเกณฑ์และแบบพิธีซึ่งประเทศที่ให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาต้องปฏิบัติตาม

ส่วนที่ 3 เริ่มจากข้อที่ 46 ถึงข้อที่ 54 เป็นข้อเกี่ยวข้องกับกลไกของอนุสัญญาซึ่งกำหนดวิธีการสอดส่องดูแลการปฏิบัติตามอนุสัญญาและกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการบังคับใช้

สำหรับเนื้อหาในส่วนที่ 1 ซึ่งว่าด้วยหลักการและเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็กที่พึงได้รับ อาจแบ่งได้เป็น 6 หลักการด้วยกันคือ

1. หลักการทั่วไป เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพทั่ว ๆ ไป ในแง่ทั้งส่วนบุคคลการแสดงความเห็น ศาสนา วัฒนธรรม ความเสมอภาคภายใต้กฎหมายเดียวกันการศึกษาและอื่น ๆ นอกจากนั้นเป็นส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลเด็ก โดยทั่วไปโดยกำหนดไว้ในรูปหลักพึงปฏิบัติของรัฐภาคี อย่างไรก็ตามมีบทบัญญัติที่ตัดปัญหาผลกระทบทางลบในการบังคับใช้อนุสัญญานี้เปิดท้ายไว้ว่าอนุสัญญานี้ไม่มีผลทำให้เด็กได้รับความคุ้มครองน้อยไปกว่าที่เขามีอยู่ตามกฎหมายอื่น ๆ สาระสำคัญของหลักนี้อยู่ในข้อ 1 2 3 4 5 6 11 12 13 14 15 16 25 30 38 และ 41

2. หลักการคุ้มครองร่างกายชีวิต เสรีภาพ และสวัสดิภาพของเด็ก

ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่นทั่วไป

จิตวิทยาเด็ก

จิตวิทยาเด็ก (Child Psychology) เป็นสาขาย่อยของจิตวิทยาพัฒนาการ ซึ่งคำว่าจิตวิทยา หมายถึง การศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์ว่าด้วยเรื่องพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิต โดยเฉพาะมนุษย์มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบาย ทำความเข้าใจ ทำนายและควบคุมพฤติกรรมนั้นๆ (ศิริวรรณ สารนานา, 2544)

แซนท็อก (Santrock, 2003) ได้อธิบายความหมายของพัฒนาการ คือแบบแผนของการเปลี่ยนแปลงซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ภาวะตั้งครรรภ์ และต่อเนื่องไปจนตลอดช่วงชีวิต ดังนั้นจากแนวคิดของนักจิตวิทยาหลายท่านสรุปได้ว่า พัฒนาการหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และจริยธรรมตามระยะเวลา และต่อเนื่องกันไปอย่างมีระบบ

จิตวิทยาเด็กจึงหมายถึง การศึกษาพัฒนาการของเด็ก (ตั้งแต่ทารกแรกเกิดจนถึงวัยเด็กตอนปลาย อายุ ประมาณ 0-11 ปี) โดยเน้นว่า เด็กมีพฤติกรรมเป็นอย่างไร พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เด็กมีความแตกต่างระหว่าง และ/หรือเกิดปัญหา ตลอดจนมีแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหาเด็กหรือส่งเสริมพัฒนาเด็กให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น จิตวิทยาเด็กมีวัตถุประสงค์หลักคือศึกษาขอบเขตที่แตกต่างกันเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก

จุดมุ่งหมายของจิตวิทยาเด็ก

1. เข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม พัฒนาการและธรรมชาติของเด็กในทุกด้าน
2. เข้าใจสาเหตุที่ทำให้เด็กมีความแตกต่างระหว่างบุคคลและ/หรือทำให้เกิดปัญหา
3. เพื่อประยุกต์ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาเด็กไปใช้ในการควบคุม และทำนายพฤติกรรมเด็ก ตลอดจนปรับพฤติกรรมเด็กให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ตามบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก
4. เพื่อให้บุคคลดำรงชีวิตและจัดสถานภาพแวดล้อมที่ดีให้แก่เด็กโดยการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเด็ก ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคลให้ถึงขีดสูงสุด

พัฒนาการในวัยต่าง ๆ

นักจิตวิทยาพัฒนาการนิยมแบ่งชีวิตตลอดชีวิตเป็นช่วงเวลาหลายช่วง เรียกว่า วัย แต่ละช่วงวัย อาศัยอายุตามปฏิทินเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง พัฒนาการที่สำคัญในวัยต่าง ๆ มีดังนี้

วัยก่อนเกิด (Prenatal Period)

เป็นวัยนับตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงคลอด ซึ่งมีระยะเวลาตั้งแต่ประมาณ 250 – 280 วัน หรือประมาณ 9 เดือน ชีวิตใหม่ได้กำเนิดขึ้นมาเมื่อไข่(Ovum)ของแม่ได้รับการผสมกับอสุจิ (Sperm Cell) ของพ่อ ซึ่งชีวิตใหม่นี้มีโครโมโซม 23 คู่ ได้มาจากพ่อและแม่คนละครึ่ง สำหรับลักษณะเพศนั้นถูกกำหนดโดยการผสมโครโมโซม X หรือ Y จากพ่อกับโครโมโซม X ของแม่ ถ้าลูกได้ XX จะเป็นเพศหญิง ส่วน XY จะเป็นเพศชาย สำหรับรูปร่างหน้าตานั้น มียีนส์(Genes) เป็นตัวกำหนด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเด่นด้อยของยีนส์พ่อและแม่ ถ้าลักษณะยีนส์แม่เด่นก็จะข่มลักษณะยีนส์พ่อให้ด้อย ลูกที่เกิดมาจะเหมือนแม่มากกว่าพ่อ ในทำนองเดียวกัน ถ้ายีนส์พ่อเด่นลูกก็จะเหมือนพ่อ ที่ว่านี้เป็นไปตามกฎของเมนเดล (Mendel)

ภายหลังจากการปฏิสนธิบริเวณท่อนำไข่ (Fallopian tube) ประมาณ 24 ชั่วโมงแล้ว ไข่ก็จะแบ่งเซลล์ โดยที่แต่ละเซลล์จะแบ่งตัวมันเองออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งมีลักษณะเหมือนเดิมทุกประการไปเรื่อยๆ กระบวนการนี้จะเกิดขึ้นซ้ำกันจนกระทั่งเกิดเซลล์ขึ้นมากมาย ในขณะที่มีการแบ่งเซลล์กลุ่มของเซลล์ก็จะค่อยๆเคลื่อนมาตามท่อนำไข่ไปยังมดลูก ปกติการเดินทางของไข่ถึงมดลูกจะกินเวลาประมาณ 7 วัน กลุ่มของเซลล์จะมีเส้นผ่าศูนย์กลางเพียง 2/100 นิ้วเท่านั้น เซลล์นี้จะยึดติดกับผนังมดลูก ไข่ที่ได้รับการผสมอาจแบ่งได้เป็น 3 ระยะดังนี้ (Bernstein. 1988 : 38-39)

ระยะที่ 1 คือ Germinal stage คือระยะตั้งแต่แรกเกิด ถึง 2 สัปดาห์แรกที่ไข่ได้รับการผสมและเซลล์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะเหมือนตัวมันเอง

ระยะที่ 2 คือ Embryonic stage คือระยะตั้งแต่สัปดาห์ที่ 2 ถึง สัปดาห์ที่ 6 สัปดาห์รวม 4 สัปดาห์จากระยะที่หนึ่ง เริ่มต้นของระยะนี้เซลล์จะแบ่งออกเป็น 3 ชั้นด้วยกัน คือเนื้อเยื่อชั้นใน (endoderm) ซึ่งต่อมาจะพัฒนาเป็นระบบท่ออาหารเนื้อเยื่อชั้นกลาง (mesoderm) เป็นแหล่งที่จะพัฒนาเป็นกล้ามเนื้อ หลอดเลือด เยื่อต่างๆในร่างกาย อวัยวะสืบพันธุ์ อวัยวะขับถ่าย กระดูก เนื้อเยื่อชั้นนอก (ectoderm) จะพัฒนาเป็นผิวหนัง อวัยวะรับความรู้สึก ระบบประสาท สมอง เมื่อสิ้นสุดระยะที่ 2 หรือ สองเดือนหลังปฏิสนธิ เซลล์และอวัยวะจะมีลักษณะของมนุษย์อย่างคร่าวๆ

ความรู้ด้านสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

ความหมายของสังคมสงเคราะห์

Bertha C. Reynolds (1935) ให้คำจำกัดความสังคมสงเคราะห์ว่า หมายถึง เป็นงานที่ช่วยเหลือคนในการปรับตัวให้สอดคล้องกับครอบครัว กลุ่ม และชุมชน

Werner Boehm (1958) ให้คำจำกัดความสังคมสงเคราะห์ที่มีผู้ใช้กันมากว่าเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมของบุคคลแต่ละคนและกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมซึ่งมีจุดเน้นอยู่ที่ความสัมพันธ์ทางสังคม อันประกอบกันขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเหล่านี้อาจจัดได้เป็น 3 กลุ่ม คือ การฟื้นฟูความสามารถที่บกพร่องไป การใช้ทรัพยากรของบุคคลและสังคม และการป้องกันการทำหน้าที่ทางสังคมที่เสียไป

Rex A. Skidmore (1964) อธิบายว่า งานสังคมสงเคราะห์เป็นทั้งศิลป์ วิทยาศาสตร์ และวิชาชีพ ในการช่วยเหลือมนุษย์ โดยเน้นให้รู้จักป้องกันและแก้ไขปัญหาของตนเอง ปัญหาของครอบครัว ปัญหาของกลุ่มและชุมชน รวมทั้งช่วยให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถมีชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งในการนี้ จำเป็นต้องอาศัยวิธีการสังคมสงเคราะห์หลายวิธีประกอบกัน อันได้แก่ วิธีการสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย วิธีการสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน การจัดระเบียบชุมชน การวิจัย และการบริหารงานสังคมสงเคราะห์

Herbert Hewitt Stroup ศาสตราจารย์ทางสังคมและมานุษยวิทยา แห่ง Brooklyn College ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสังคมสงเคราะห์คือ ศิลปะของการนำเอาทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้สนองความต้องการของบุคคล กลุ่มชน และชุมชน โดยใช้วิธีการตามหลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลเหล่านี้ช่วยตนเองได้

ศรีทัษทิม พานิชพันธ์ สรุปความหมายของสังคมสงเคราะห์ว่า เป็นทั้งวิชาชีพ กระบวนการ วิธีการ และการปฏิบัติหรือการกระทำ ซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์ (Science) และศิลปะ (Art) ซึ่งสรุปได้ว่า สังคมสงเคราะห์เป็นวิธีการที่ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการบริการทางสังคมประเภทต่างๆ โดยตรงให้แก่บุคคล กลุ่มและชุมชน ซึ่งประสบปัญหาความเดือดร้อนและอื่น ๆ จนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในระยะแรก จำเป็นต้องอาศัยการช่วยเหลือจากนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์หรือทักษะ ในงานสังคมสงเคราะห์เป็นอย่างดี โดยที่นักสังคมสงเคราะห์จะใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ใช้ความสามารถหรือศักยภาพของตนเอง ช่วยให้เขาสามารถปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมของตนเอง

ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสมาชิกในครอบครัว กลุ่ม และชุมชน ตลอดจนสังคม ได้ด้วยดี มีคุณภาพที่ดี มีความมั่นคงและปลอดภัย และมีเสถียรภาพที่ดี

ยุพา วงศ์ไชย กล่าวว่า สังคมสงเคราะห์ (Social Work) คือ ศาสตร์และศิลป์ของการจัดหาบริการเพื่อช่วยส่งเสริมความสามารถของบุคคลให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตน ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และดำรงชีพอยู่ได้อย่างเป็นสุข

หลักการสังคมสงเคราะห์

งานสังคมสงเคราะห์มีหลักการที่สำคัญที่นักสังคมสงเคราะห์ต้องยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติงานดังนี้

1. หลักการยอมรับ หมายถึง การยอมรับผู้มาขอรับบริการว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่ง มีศักดิ์ศรีมีความต้องการ และมีความสามารถในตนเอง

2. หลักในเรื่องปัจเจกบุคคล หมายถึง การเข้าใจว่ามนุษย์ทุกคนมีลักษณะเฉพาะตัว มีความแตกต่างกันทั้งในด้านรูปร่าง หน้าตา ลักษณะท่าทาง อุปนิสัยใจคอ ความรู้สึกทางด้านจิตใจ การแสดงออก เป็นต้น

3. หลักการไม่ตำหนิตีความผู้ที่มีปัญหา หมายถึง การที่นักสังคมสงเคราะห์จะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับบริการ ไม่ติเตียนหรือประณามการกระทำของผู้รับบริการ

4. หลักการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยถือว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิในการเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาของเขาเอง นักสังคมสงเคราะห์จะเป็นแต่เพียงผู้ที่คอยชี้แนะเท่านั้น

5. หลักการเก็บรักษาความลับ เป็นจรรยาบรรณของนักสังคมสงเคราะห์อย่างหนึ่ง เนื่องจากผู้ที่มีปัญหาทุกคนย่อมไม่ต้องการให้เรื่องราวหรือปัญหาของเขาเป็นที่เปิดเผยล่วงรู้ต่อบุคคลอื่น นักสังคมสงเคราะห์จึงจำเป็นต้องรักษาความลับของผู้รับบริการไม่นำไปเปิดเผยให้ผู้อื่นล่วงรู้ เว้นแต่ในกรณีการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ขอรับบริการเท่านั้น

6. หลักการรู้จักบทบาทของตนเอง นักสังคมสงเคราะห์จะต้องระลึกถึงบทบาทของตนเองอยู่ตลอดเวลาที่ปฏิบัติงานไม่ใช้อารมณ์สนองตอบปฏิกิริยาของผู้รับบริการ

วิธีการสังคมสงเคราะห์

วิธีการสังคมสงเคราะห์แบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือระดับจุลภาค Micro Social Work และระดับมหภาค Macro Social Work

ความรู้ด้านสังคมสงเคราะห์ในการแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

การแก้ไขให้เด็กและเยาวชนให้กลับตนเป็นคนดี โดยมีหลักสำคัญมุ่งไปในทางที่จะสงเคราะห์ให้เด็กได้มีโอกาสแก้ไขความประพฤติและปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมทั้งครอบครัวและสังคมมากกว่าการแก้ไขด้วยวิธีกำราบและลงโทษ โดยถือว่าสาเหตุที่เด็กเหล่านี้กระทำผิดกฎหมายนั้นเนื่องจากไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนและความเอาใจใส่ดูแลจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองอย่างถูกต้องและเพียงพอหรือตกไปอยู่ในสภาพแห่งสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อันไม่เป็นคุณแก่เด็กและเยาวชนหรือด้วยเหตุความวิปริตทางร่างกายและจิตใจของเด็กเอง การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนจึงไม่ถือเป็นอาชญากรรมเช่นการกระทำผิดของผู้ใหญ่ แต่เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนและปัญหาการปรับตัว ส่วนสาเหตุการกระทำผิดเกิดจากพื้นฐานทางสภาพร่างกายและจิตใจของเขา ปัญหาครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสังคม สาเหตุทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการเรียนรู้การกระทำผิดจากผู้อื่น ทั้งนี้อาจมิใช่สาเหตุหนึ่งสาเหตุใดโดยเฉพาะ แต่เป็นเพราะหลายเหตุประกอบกัน ฉะนั้นการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนดังกล่าวจึงจำเป็นต้องดำเนินการโดยสุขุมรอบคอบ ด้วยการพิจารณาถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สภาพทางบ้านและครอบครัว ตลอดจนสภาพร่างกายและจิตใจ เพื่อจะวิเคราะห์และได้ทราบถึงมูลเหตุแห่งการกระทำผิด รวมทั้งหาทางสงเคราะห์หรืออบรมแก้ไขด้วยวิธีการต่างๆ

อายุและความรับผิดชอบทางอาญา

เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนั้นถูกแยกการดำเนินคดีออกจากจากการดำเนินคดีอาญาสำหรับผู้ใหญ่ โดยต้องถูกดำเนินคดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งได้มีการจัดตั้งขึ้นแล้วในทุกจังหวัด มีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นสถานที่สำหรับควบคุมตัวในระหว่างการสอบสวนและการพิจารณาคดี ส่วนรายที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้รับการฝึกอบรม จะถูกนำตัวไปรับการฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กเล็กยังไม่อาจถือได้ว่ามีเจตนาที่จะกระทำผิดกฎหมายอาญาถือว่าบุคคลจะมีความรับผิดชอบทางอาญาเมื่อมีอายุเกิน 10 ปี ผู้ต้องหว่ากระทำผิดที่อายุไม่เกิน 10 ปี เป็นบุคคลที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ใดพบเห็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ หรือพึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก เพื่อจัดให้มีการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพต่อไปการดำเนินการต่อผู้กระทำผิดที่มีอายุก่อนความรับผิดชอบทางอาญา หรืออายุไม่เกิน 10 ปีตำรวจจะแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็กให้รับเด็กนั้นไป

ดำเนินการพนักงานเจ้าหน้าที่จะค้นหาและรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และจัดให้มีการคุ้มครองด้วยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งบางครั้งจะต้องขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาสั่งวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพ เช่นว่ากล่าวตักเตือน กำหนดให้ปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด หรือนำตัวไปคุ้มครองที่สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ

อายุผู้ต้องหาที่จะถูกดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ที่จะถูกดำเนินคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว คือเด็กและเยาวชน

เด็ก หมายถึง อายุเกินกว่า 10 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี

เยาวชน หมายถึง อายุเกินกว่า 15 ปี แต่ยังไม่ถึง 18 ปี

ผู้ที่มีอำนาจฟ้องเด็กและเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

พนักงานอัยการ โดยผ่านการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ผู้เสียหาย โดยได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนจะถูกจับกุมได้ในกรณีใดบ้าง

การจับกุมเด็ก กระทำได้เมื่อเด็กนั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีหมายจับหรือคำสั่งของศาล

การจับกุมเยาวชน กระทำได้เช่นเดียวกับการจับผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่ หรือเรียกว่าจับได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แก่ ต้องจับตามหมาย เฉพาะกรณีต่อไปนี้นำตัวสามารถจับได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ

กระทำความผิดซึ่งหน้าพบโดยมีพฤติการณ์สงสัยว่าจะก่อเหตุร้าย

มีเหตุที่จะออกหมายจับ แต่จำเป็นเร่งด่วนไม่อาจรอหมายได้

เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนี

ขั้นตอนการจับกุม ตำรวจต้องดำเนินการดังนี้

ต้องแจ้งว่าเขาต้องถูกจับ

แจ้งข้อหาและแจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบ

แสดงหมายจับแก่ผู้ถูกจับ (ถ้ามี)

นำผู้ถูกจับไปส่งพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่จับ เพื่อส่งแก่พนักงานสอบสวน

ผู้รับผิดชอบ

ภายหลังจับกุม พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ต้องดำเนินการดังนี้

ถามปากคำเด็กหรือเยาวชนนั้นในเบื้องต้น

แจ้งข้อกล่าวหาให้เด็กหรือเยาวชนทราบ

ความรู้ด้านอาชญาวิทยาและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

สังคมสงเคราะห์ในการแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์และคุ้มครองตามกฎหมาย ได้แก่ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

1. การสงเคราะห์เด็ก ในมาตรา 32 ระบุไว้ว่าเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่

(1) เด็กเร่ร่อน หรือเด็กกำพร้า
 (2) เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือพลัดหลง
 (3) เด็กที่ผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้ด้วยเหตุใดๆ เช่น ถูกจำคุก กักขัง พิกار ทูพพลภาพ เจ็บป่วยเรื้อรัง ยากจน เป็นผู้เยาว์ หย่า ถูกทิ้งร้าง เป็นโรคจิตหรือโรคประสาท

(4) เด็กที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมหรือประกอบอาชีพไม่เหมาะสมอันอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางร่างกายหรือจิตใจของเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล

(5) เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ถูกทารุณกรรม หรือตกอยู่ในภาวะอื่นใดอันอาจเป็นเหตุให้เด็กมีความประพฤติดีเสื่อมเสียในทางศีลธรรมอันดีหรือเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

(6) เด็กพิกار

(7) เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก

(8) เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา 24 (ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการเขต นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ได้รับแจ้ง หรือพบเห็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ จะต้องสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ถ้าเด็กเจ็บป่วยหรือจำเป็นต้องตรวจสุขภาพหรือเป็นเด็กพิการต้องรีบจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจแก่เด็กทันที (มาตรา 35) หากเป็นเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์อาจพิจารณาดำเนินการให้การสงเคราะห์เด็กได้ใน 2 ลักษณะ คือ (มาตรา 33)

กรณีหนึ่ง ครอบครัวยังสามารถให้การเลี้ยงดูเด็กได้ ให้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่เด็กและครอบครัวหรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้สามารถ

แนวข้อสอบพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธี พิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

14. ผู้พิพากษาสมทบต้องมีคุณสมบัติดังข้อใด

- ก. อายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์
- ข. เคยอบรมเลี้ยงดูเด็ก
- ค. ไม่เป็นข้าราชการ
- ง. ถูกทุกข้อ

ตอบ ง. ถูกทุกข้อ

ผู้พิพากษาสมทบจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมกำหนดในระเบียบ และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์
- (2) มีหรือเคยมีบุตร หรือเคยอบรมเลี้ยงดูเด็ก หรือเคยทำงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์หรือการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน หรือครอบครัว มาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามปี
- (3) มีคุณสมบัติที่จะเป็นข้าราชการศาลยุติธรรมได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม เว้นแต่พื้นฐานความรู้ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นผู้พิพากษาสมทบ
- (4) มีความสุขุมรอบคอบ ทัศนคติ อัจฉริยะ และความประพฤติเหมาะสมแก่การพิจารณาคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว
- (5) ไม่เป็นข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการการเมือง สมาชิกวุฒิสภาหรือนายความ

27. เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินกี่ปี

ก. ห้าปี

ข. สิบปี

ค. สิบห้าปี

ง. ยี่สิบปี

ตอบ ง. ยี่สิบปี

เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินยี่สิบปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ก่อนมีคำพิพากษา หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำและผู้เสียหายยินยอมและโจทก์ไม่คัดค้าน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าพฤติการณ์แห่งคดีไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมเกินสมควร และศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้ และผู้เสียหายอาจได้รับการชดเชยเยียวยาตามสมควรหากนำวิธีจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออนาคตของเด็กหรือเยาวชนและต่อผู้เสียหายมากกว่าการพิจารณาพิพากษา ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรจัดให้มีการ ดำเนินการเพื่อจัดทำแผนดังกล่าว โดยมีเงื่อนไขให้เด็กหรือเยาวชน บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์กรซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติ แล้วเสนอต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่ที่ศาลมีคำสั่ง หากศาลเห็นชอบด้วยกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้ดำเนินการตามนั้นและให้มีคำสั่ง จำหน่ายคดีไว้ชั่วคราว หากศาลไม่เห็นชอบ ให้ดำเนินการกระบวนพิจารณาต่อไป

28. บุคคลใดอายุยังไม่เกินยี่สิบปีบริบูรณ์กระทำความผิดและเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ศาลจะคำนึงถึงสิ่งใดเพื่อส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจและให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน

ก. คำนึงถึงสภาพร่างกาย

ข. คำนึงถึงสภาพจิต สติปัญญา

ค. คำนึงถึงนิสัย

ง. ถูกทุกข้อ

ตอบ ง. ถูกทุกข้อ

บุคคลใดอายุยังไม่เกินยี่สิบปีบริบูรณ์กระทำความผิดและเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ถ้าศาลนั้นพิจารณาโดยคำนึงถึงสภาพร่างกาย สภาพจิต สติปัญญา และนิสัยแล้ว เห็นว่าบุคคลนั้นยังมีสภาพเช่นเดียวกับเด็กหรือเยาวชน ให้มีอำนาจ

แนวข้อสอบความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน

1. ข้อใดเป็นภารกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

- ก. พิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน ผู้เยาว์และครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยส่งเสริมการใช้ กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและมาตรการอื่นๆ
- ข. ดำเนินการด้านคดี ด้านการป้องกัน บำบัด แก้ไข พิ้นฟู พัฒนาและสงเคราะห์และติดตามประเมินผล
- ค. พัฒนาการบริหารจัดการและบุคลากรด้วยระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
- ง. ถูกทุกข้อ

ตอบ ง. ถูกทุกข้อ

2. “ดอกบัว” ในสัญลักษณ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหมายถึง

- ก. คุณธรรม ความรู้
- ข. อำนาจ ความเข้มแข็ง การปกป้องคุ้มครอง
- ค. ความรุ่งเรือง ศักดิ์ศรี ความสง่างาม
- ง. ความรับผิดชอบในการผดุงความยุติธรรมให้สถิตเสถียร ปราศจากอคติ

ตอบ ก. คุณธรรม ความรู้

3. “พญานาค” ในสัญลักษณ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหมายถึง

- ก. คุณธรรม ความรู้
- ข. อำนาจ ความเข้มแข็ง การปกป้องคุ้มครอง
- ค. ความรุ่งเรือง ศักดิ์ศรี ความสง่างาม
- ง. ความรับผิดชอบในการผดุงความยุติธรรมให้สถิตเสถียร ปราศจากอคติ

ตอบ ข. อำนาจ ความเข้มแข็ง การปกป้องคุ้มครอง

4. “ตราดุลพ่าห์” ในสัญลักษณ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหมายถึง

- ก. คุณธรรม ความรู้
- ข. อำนาจ ความเข้มแข็ง การปกป้องคุ้มครอง

ค. ความรุ่งเรือง ศักดิ์ศรี ความสง่างาม

ง. ความรับผิดชอบในการผดุงความยุติธรรมให้สถิตเสถียร ปราศจากอคติ

ตอบ ง. ความรับผิดชอบในการผดุงความยุติธรรมให้สถิตเสถียร ปราศจาก
อคติ

5. “สีน้ำเงิน” ในสัญลักษณ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหมายถึง

ก. คุณธรรม ความรู้

ข. ความรุ่มเย็น สงบนิ่ง

ค. พระมหากษัตริย์

ง. ความรุ่งเรือง ศักดิ์ศรี ความสง่างาม

ตอบ ค. พระมหากษัตริย์

6. “สีทอง” ในสัญลักษณ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหมายถึง

ก. คุณธรรม ความรู้

ข. ความรุ่มเย็น สงบนิ่ง

ค. พระมหากษัตริย์

ง. ความรุ่งเรือง ศักดิ์ศรี ความสง่างาม

ตอบ ง. ความรุ่งเรือง ศักดิ์ศรี ความสง่างาม

7. ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน คือ

ก. ศาลเยาวชนและครอบครัว

ข. ศาลชั้นต้น

ค. ศาลฎีกา

ง. ศาลเด็ก

ตอบ ก. ศาลเยาวชนและครอบครัว

8. อายุขั้นต่ำที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม คือ เท่าใด

ก. เกินกว่าห้าปี

ข. เกินกว่าเจ็ดปี

ค. เกินกว่าสิบปี

ง. เกินกว่าสิบห้าปี

ตอบ ค. เกินกว่าสิบปี

9. วัยที่ปฏิสนธิจนถึงคลอด ซึ่งมีระยะเวลาตั้งแต่ประมาณ 250 – 280 วัน หรือประมาณ 9 เดือน เป็นช่วงวัยใด

ก. วัยก่อนเกิด (Prenatal Period)

ข. วัยทารก (Infancy Period)

ค. วัยเด็กตอนต้นหรือวัยเด็กก่อนเข้าโรงเรียน (Early Childhood or Pre School Age)

ง. วัยเด็กตอนปลาย หรือ วัยเข้าโรงเรียน (Late Childhood or School Age)

ตอบ ก. วัยก่อนเกิด (Prenatal Period)

10. วัยทารกเป็นวัยที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการวางรากฐานของชีวิต วัยนี้เริ่มตั้งแต่คลอดออกจากครรภ์มารดาจนถึงประมาณ 2 ปีแรกของชีวิต เรียกว่า

ก. วัยก่อนเกิด (Prenatal Period)

ข. วัยทารก (Infancy Period)

ค. วัยเด็กตอนต้นหรือวัยเด็กก่อนเข้าโรงเรียน (Early Childhood or Pre School Age)

ง. วัยเด็กตอนปลาย หรือ วัยเข้าโรงเรียน (Late Childhood or School Age)

ตอบ ข. วัยทารก (Infancy Period)

11. วัยที่อยากเป็นอิสระ อยากเป็นตัวของตัวเอง คือตั้งต่อพ่อแม่คือช่วงวัยใด

ก. วัยก่อนเกิด (Prenatal Period)

ข. วัยทารก (Infancy Period)

ค. วัยเด็กตอนต้นหรือวัยเด็กก่อนเข้าโรงเรียน (Early Childhood or Pre School Age)

ง. วัยเด็กตอนปลาย หรือ วัยเข้าโรงเรียน (Late Childhood or School Age)

ตอบ ค. วัยเด็กตอนต้นหรือวัยเด็กก่อนเข้าโรงเรียน (Early Childhood or Pre School Age)

12. วัยแรกเริ่มคือบุคคลอายุอยู่ในช่วงใด

ก. 12-15 ปี

ข. 12-18 ปี

ค. 15-18 ปี

ง. 12-25 ปี

ตอบ ง. 12-25 ปี

13. บิดาแห่งจิตวิเคราะห์คือใคร

ก. ซิกมันด์ ฟรอยด์

ข. อีริค อีริคสัน

ค. จิน เพียเจท์

ง. ลอเรนส์ โคลเบิร์ก

ตอบ ก. ซิกมันด์ ฟรอยด์

14. ขั้นที่เด็กอยู่ในวัยทารกเรียกว่า

ก. “Oral State”

ข. “Anal State”

ค. “Phallic State”

ง. “Latency State”

ตอบ ก. “Oral State”

“Oral State” เป็นขั้นที่เด็กอยู่ในวัยทารก ซึ่งเด็กจะมีความสุขความพึงพอใจในการใช้ปาก หากไม่ได้รับการตอบสนองที่ปากอย่างเหมาะสม เด็กจะมีลักษณะนิสัย Oral Fixation ในวัยอื่นต่อไป เช่น ดูดนิ้วมือ อมหรือเคี้ยวสิ่งของเสมอ

15. อายุประมาณ 2-3 ขวบ เด็กจะมีความสุขความพอใจในการกลั้นและขับถ่าย เรียกว่าขั้นใด

ก. “Oral State”

ข. “Anal State”

ค. “Phallic State”

ง. “Latency State”

ตอบ ข. “Anal State”

“Anal State” อายุประมาณ 2-3 ขวบ เด็กจะมีความสุขความพอใจในการกลั้นและขับถ่าย หากไม่ได้รับการตอบสนองในการกลั้นและขับถ่าย เด็กจะมีลักษณะนิสัย Anal Fixation ในวัยอื่นต่อไปเช่น เจ้าระเบียบ ก้าวร้าว

16. เด็กมีความสุขความพอใจในการจับอวัยวะเพศของตนเองเล่น เป็นขั้นใด

ก. “Oral State”

ข. “Anal State”

ค. “Phallic State”

ง. “Latency State”

ตอบ ค. “Phallic State”

“Phallic State” อายุประมาณ 3-6 ขวบ เด็กมีความสุขความพอใจในการจับอวัยวะเพศของตนเองเล่น หากไม่ได้รับการตอบสนองในการจับอวัยวะเพศของตนเองแล้ว เด็กจะมีนิสัย Phallic Fixation ในขั้นต่อไป เช่น มีความวิตกกังวลเมื่อมีเพศสัมพันธ์ อาจถึงขั้นชา

สั่งซื้อได้ที่
www.SheetRam.com

โทรศัพท์ : 02-7230950,02-5141422,
085-9679080,085-9993722,085-9993740

โอนเงินเข้าบัญชี @ทรัพย์ ชื่อบัญชี

บริษัท ชีทราม จำกัด

ธนาคารกรุงไทย สาขาโชคชัย 4 เลขที่ 084-0-19786-1

ธนาคารกสิกรไทย สาขาโชคชัย 4 เลขที่ 721-2-52979-0

ธนาคารทหารไทย สาขาโชคชัย 4 เลขที่ 036-2-72452-8

แจ้งการโอนเงิน พร้อมชื่อ และอีเมลล์ที่

LINE ID : sheetram

โทรศัพท์ : 02-7230950,02-5141422,085-9679080,

085-9993722,085-9993740